

Valtion ja Turun kaupunkiseudun välinen kasvusopimus 2016–2018

9.6.2016

VALTION JA TURUN KAUPUNKISEUDUN VÄLINEN KASVUSOPIMUS

SOPIJAOSAPUOLET

Valtio: työ- ja elinkeinoministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, ympäristöministeriö, valtiovarainministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, ulkoasiainministeriö, Varsinais-Suomen ELY-keskus

Turun kaupunki ja Turun seudun kehittämiskeskus/TScP Oy

Liedon, Maskun, Mynämäen, Nousiaisten, Ruskon ja Sauvon kunnat

Kaarinan, Naantalin, Paimion ja Raision kaupungit

Turun yliopisto, Åbo Akademi ja Turun Ammattikorkeakoulu

Varsinais-Suomen maakuntaliitto

TARKOITUS JA TAUSTA

Kasvusopimusmenettelyn lainsäädännöllisenä perustana on alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoimien hallinnoinnista annetun lain (7/2014) 45 § ja sen nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen (356/2014) 14 §. Valmistelussa on noudatettu em. lain mukaista menettelytapaa, jolla on varmistettu yhteensopivuus aluekehittämispäätöksen ja maakuntaohjelman kanssa.

Valtion ja kaupunkiseutujen välisillä kasvusopimuksilla toteutetaan hallituksen kilpailukykykärkihankkeen toimenpiteitä alueellisten innovaatioiden ja kokeilujen (AIKO) käynnistämisestä. Hallitusohjelman toimeenpanosuunnitelman mukaisia strategisia yhteistyösopimuksia voidaan tehdä kaupunkien, kasvuvyöhykkeiden ja teemakohtaisten kaupunkiverkostojen kanssa. Sopimukset ovat luonteeltaan aiesopimuksia ja ne tehdään vuosille 2016 – 2018. Hallitus on linjannut tavoitteet sopimuksellisen politiikan toteuttamiselle talouspoliittisessa ministerivaliokunnassa 20.10.2015.

Kasvusopimusmenettelystä vastaa työ- ja elinkeinoministeriö, joka asetti 11.2.2016 työryhmän kasvusopimusten valmistelua, seuranta- ja arviointia varten. Työryhmään kuuluvat työ- ja elinkeinoministeriön lisäksi edustajat ympäristöministeriöstä, liikenne- ja viestintäministeriöstä, valtiovarainministeriöstä, sosiaali- ja terveysministeriöstä, opetus- ja kulttuuriministeriöstä sekä Innovaatorahoituskeskus Tekesistä. Valinnat sopimusmenettelyyn hyväksyttävistä kaupungeista teki työ- ja elinkeinoministeriö Kilpailukyvyn aliministerityöryhmää kuultuaan.

Valtio tekee kasvusopimukset seuraavien hakijatahojen kanssa:

- 1) Valtion ja kaupunkiseutujen väliset kasvusopimukset:
Joensuu, Lappeenranta-Imatra, Oulu, pääkaupunkiseutu, Tampere, Turku ja Vaasa
- 2) Valtion ja kasvuvyöhykkeiden väliset sopimukset:

Uudenmaan liiton koordinoima Suomen kasvukäytävä, joka ulottuu Helsingistä Seinäjoelle sekä Turun kaupungin ja Uudenmaan liiton koordinoima itä-länsi suuntaisesti Etelä-Suomen halkaiseva Pohjoinen kasvuvyöhyke

Lisäksi työ- ja elinkeinoministeriö tekee erikseen päätöksen MAL-verkoston ja seutukaupunkiverkoston esittämien hankkeiden toteuttamisesta osana kasvusopimusmenettelyä.

TAVOITE

Sopimuksen tavoitteena on Turun kaupunkiseudun elinkeinoelämän kasvun, kansainvälistymisen ja kilpailukyvyn vahvistaminen. Sopimuksella tuetaan hallituksen kärkihankkeiden toteuttamista ja toimenpiteet kohdennetaan selkeästi muutamiin selkeisiin kehittämisen kärkiin.

STRATEGISET PAINOPISTEET

Turun kaupunkiseutu on elinkeinorakenteeltaan monipuolinen, uusimpia teknologioita hyödyntävä, korkeaan osaamiseen ja kansainväliseen vientiin nojaava keskittymä. Sopimuksella edistetään kasvua kahden strategisen teeman avulla:

- 1) Kansainvälisesti vetovoimainen innovaatioympäristö
- 2) Sinisen ja vihreän teollisuuden symbioosit

Strategisten teemavalintojen taustalla ovat Turun kaupunkistrategian kilpailukykyohjelman tavoitteet luoda pohjaa ja laajentaa oppilaitosten, yliopistojen, ammattikorkeakoulujen, kaupungin ja elinkeinoelämän tutkimus- ja työelämäyhteistyötä sekä tuottaa yleisten innovaatiopalvelujen lisäksi erityispalveluja ja kehitysalustoja muun muassa meriteollisuudelle, biotekniikalle, lääketieteelle, kemialle, soveltavalle ICT:lle ja terveys-, materiaali- ja logistiikka-aloille.

Kavusopimuksella toteutetaan myös kesäkuussa 2014 korkeakoulujen ja Turun kaupungin sekä seutukunnan välillä allekirjoitettua sopimusta innovaatiopalvelujen järjestämisestä.

Kavusopimuksella vauhditetaan kriittisten menestystekijöiden toteutumista ja varmistetaan uusilla hankkeilla ja toimintamalleilla paremmat edellytykset uusien työpaikkojen syntymiselle ja liiketoiminnan kasvulle.

Kaupunkiseudun tavoitteet perustuvat alueen osaamiskeskittymien - elinkeinoelämän ja korkeakoulujen - osaamiseen ja tukevat hallituksen kärkihankkeita. Tavoitteena on kasvu elinkeinoelämän ja korkeakoulujen välisen yhteistyön hyödyntämisen kautta.

Hallituksen tavoitteena on viiden prosentin innovatiivisten hankintojen osuus julkisista hankinnoista. Kaupunkien, kaupunkien omistamien liikelaitosten ja kuntayhtymien investoinnit sekä maankäytön suunnittelu tarjoavat merkittävän mahdollisuuden, jonka avulla voidaan edistää myös yritysten uusien tuotteiden ja palvelujen referenssikohteita. Turun kaupunki edistää osaltaan innovatiivisia ja kestäviä julkisia hankintoja.

Kaupunki edistää maahanmuuttajien nopeaa työllistymistä ja yrittäjyyttä sekä hyödyntää maahanmuuttajien osaamista yritysten kasvun vauhdittamiseksi.

Innovaatioiden kaupallistamiseen, yritysten kansainvälistymiseen ja ulkomaisten investointien houkutteluun kytkeytyvissä kehittämistoimissa tehdään yhteistyötä Team Finland –verkoston kanssa.

Turun kaupunki tavoittelee hiilineutraaliutta vuoteen 2040 mennessä.

TOIMENPITEET

Korkean osaamisen kehitysalustojen, valmistavan teollisuuden digitalisaation ja teollisuuden symbioosien edistäminen

Kasvusopimuksella tuetaan laajapohjaisen tekniikan alan huippututkimuksen räätälöintiä teknologiayritysten käyttöön mahdollistaen yritysvetoinen, monialainen ja tuloksekas innovaatioyhteistyö yritysten kilpailukyyn ja kasvun parantamiseksi. Life Science -alalle luodaan hautomo- ja kiihdyttämöalustoja, joiden tavoitteena on muodostaa kokonaisuudessaan vahva Life Science -referenssialue ja edistää alan innovaatioiden kehittämistä ja kaupallistamista sekä varhaisvaiheen yritysten kansainvälistä kasvua.

Valmistavan teollisuuden kehitys ja digitalisaation osaajien kohtaaminen tarjoavat erinomaisen lähtökohdan kasvun vauhdittamiseen. Kasvusopimuksen puitteissa digitalisaatiota edistetään yritysten digivalmiuksia vahvistamalla, digiosaamista siirtämällä ja markkinalähtöisiä pilotteja toteuttamalla.

Kasvusopimuksella edistetään tulevaisuuden talouskasvun keskiössä olevia luonnonvarojen tehokasta ja kestävää käyttöä, teollisten prosessien optimointia sekä ympäristöystävällisiä ja älykkäitä teknologiaratkaisuja. Kasvusopimuksella valjastetaan Turun seudun meri-, ympäristö- ja materiaaliteknologian perinne ja osaaminen kasvun veturiksi tukemalla teollisia symbiooseja, joissa yritykset tuottavat toisilleen lisäarvoa ja parhaimmassa tapauksessa kaupallisesti menestyviä korkean jalostusasteen tuotteita.

Terveys- ja lääkealan tutkimus ja kehitys

Turun kaupunki pyrkii yhdessä sopijaosapuolten ja muiden kumppaneiden kanssa edistämään henkilökohtaisen terveyden parantamiseen liittyvien innovaatioiden edelleen kehittämistä sekä niistä syntyvän kansainvälisen liiketoiminnan kasvua erityisesti terveydenhoitojärjestelmämme mahdollistavan rekisteritutkimuksen, biopankkitoiminnan ja korkeatasoisen klinisen tutkimuksen tehostamisen kautta.

Käytettävissä olevien resurssien puitteissa lisätään yhteistyötä Pohjoismaissa tapahtuvan lääkekehityksen ja siihen liittyvän tutkimuksen osalta.

Kaupunki pyrkii investoinneillaan ja maankäytön suunnittelulla edistämään uusien referenssialueiden ja demonstraatiokohteiden syntymistä yritysten viennin edistämiseksi.

Innovatiiviset julkiset hankinnat

Kaupunki laatii strategian ja tavoitteet innovatiivisten ja kestävien julkisten hankintojen edistämiseksi. Tavoitteiden toteutumista seurataan kaupungin

omista lähtökohdistaan laatiman mittariston avulla. Seurattavat tavoitealueet ovat:

- Hankintojen strategisen johtamisen kehittyminen
- Markkinoiden avaaminen ja uusien liiketoimintamahdollisuuksien luominen yrityksille
- Innovaatioiden ja T&K-toiminnan hankinta
 Turun kaupungin strategisiksi kärkihankkeiksi on nimetty Kaupunkikeskustan elinvoiman turvaaminen ja uudistaminen, Kampus- ja tiedepuistoalueen kehittäminen, Palveluohjauksen uudistaminen ja Palvelujen digitalisoiminen. Kaikkiin kärkihankkeisiin sisältyy IJH-elementti. Täsmennetyt demonstraatiokohteet voidaan nimetä IJH-mittariston laatimisen yhteydessä.
- Innovatiivisten hankintamenettelyjen soveltaminen

Työ- ja elinkeinoministeriö yhdessä Tekesin kanssa tukee innovatiivisten julkisten hankintojen valmennusta (INKA- ja Huippuostajat-ohjelma) sekä ympäristöministeriö yhdessä Motiva Oy:n kanssa kestävien hankintojen osaamisen ja toimintamallien kehittämistä.

Maahanmuuttajat

Kaupunki luo yhteistyössä alueellisten toimijoiden kanssa sellaisia elinkeinoelämän ja yrittäjyyden toimintamalleja, jotka mahdollistavat maahanmuuttajien osaamisen monipuolisen hyödyntämisen yritysten syntymisessä, kasvamisessa, kansainvälistymisessä ja viennin edistämisessä. Maahanmuuttajien alkuvaiheen palvelukokonaisuutta kehitetään erityisesti neuvontaa ja ohjausta oikealle koulutus-, työllistymis- ja yrittäjyyspolulle. Kaupunki lisää työssä oppimisen mahdollisuuksia alueellaan vakituisesti asuville maahanmuuttajille, kansainvälisten tutkinto-opiskelijoiden osalta yhteistyössä yliopistojen kanssa opinnäytetöiden ja harjoitteluiden kytkemiseksi alueen yrityksiin ja työelämään.

Työ- ja elinkeinoministeriö tulee osaltaan sopimuskauden aikana järjestämään tilaisuuksia, joissa esitellään suurimpien kaupunkien hyviä käytäntöjä maahanmuuttajien osaamisen hyödyntämiseksi.

Resurssiviisaus ja hiilineutraalisuus

Turun kaupunki edistää yhdyskuntasuunnittelussa, investoinneissa sekä hankinnoissa hiilineutraalisuutta ja resurssitehokkuutta sekä jakaa ja viestittää parhaista käytännöistä.

Turun kaupunki panostaa voimakkaasti uusiin puhtaisiin ratkaisuihin. Kaupunkikonserni yhteistyökumppaneineen investoi vuosina 2015-2018 energijärjestelmän uudistamiseen arviolta 300 miljoonaa euroa. Energiainvestointien ja hankintojen tuloksena kaupunkiseudun energijärjestelmä saavuttaa valmiuden hiilineutraaliuteen vuoteen 2020 mennessä.

Kaupunkiseudun liikkumisjärjestelmää kehitetään kokonaisuutena kestävämmäksi ja älykkäämmäksi liikkuminen palveluna –periaattein. Joukkoliikennettä sähköistetään: ensimmäinen sähköbussilinja aloittaa 2016 ja sähköistyksen on tarkoitus laajentua seuraavina vuosina. Osa joukkoliikenteen kehittämistä hiilineutraaliksi on myös valmisteilla oleva biopolttoaineiden käytön laajentaminen. Turkuun avataan ensimmäinen julkinen bio- ja maakaasun tankkausasema vuonna 2016 sekä lisätään sähköautojen

latauspisteiden määrää ja kehitetään edelleen niiden älykkyyttä yhdessä konsernin energiayhtiön ja muiden kumppaneiden kanssa.

TOTEUTUS, SEURANTA JA RAHOITUS

Sopijaosapuolet edistävät kasvusopimuksessa esitettyjen tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumista omassa päätöksenteossään sekä huomioivat ne kansallisten politiikkalinjausten valmistelussa. Kasvusopimuksen sisällöllisiä painopisteitä edistetään mm. ELY-keskusten ohjauksessa.

Turun kaupunki ottaa kasvusopimuksessa sovittujen tavoitteiden ja toimenpiteiden toteuttamisen huomioon strategiassaan ja talousarviossaan, kaavoituksessa, omistajapolitiikassa ja konserniohjauksessa sekä muussa päätöksenteossään.

Varsinais-Suomen liitto huomioi kasvusopimuksessa esitetyt tavoitteet ja toimenpiteet maakuntasuunnitelman, maakuntakaavan ja maakuntaohjelman sekä sen toimeenpanosuunnitelman laadinnassa.

Valtio-osapuolen sitoutuminen sopimukseen määritellään keväällä 2016 valtioneuvoston periaatepäätöksellä, jossa linjataan valtion tahtotila ja tuki eri sopimusmuodoille julkisen talouden suunnitelman ja talousarvion puitteissa. Valtion rahoitustoimenpiteet edellyttävät eduskunnan päätöstä. Toimenpiteitä toteutetaan valtiontalouden ja kaupunkien kehysten ja talousarvioiden puitteissa.

Työ- ja elinkeinoministeriön rahoitus on alueellisten innovaatioiden ja kokeilujen (AIKO) määrärahaa (momentti 32.50.40). Alueelliset innovaatiot ja kokeilut -määrärahalla toteutettavien hankkeiden rahoitus osoitetaan Varsinais-Suomen liitolle, joka tekee rahoituspäätökset yksittäisille hankkeille. Rahoitettavien hankkeiden tulee olla sopimuksen- ja lainmukaisia.

Turun kaupunki seuraa sopimuksen toimeenpanoa ja raportoi siitä rahoittajalle ja työ- ja elinkeinoministeriölle. Raportointi voi olla myös hankekohtaista.

Turun kaupunki sitoutuu käyttämään AIKO-rahoitusta sopimuksen mukaisesti. Rahoittaja voi tehdä rahoituspäätöksiä sen jälkeen kun kaupunki on toimittanut sille ja työ- ja elinkeinoministeriölle täsmennetyn käyttösuunnitelman. Rahoituksen käyttösuunnitelmaa voidaan päivittää tarpeen mukaan.

Toimenpiteitä voidaan tarkistaa sopimuskauden kuluessa. Mahdollisista sopimusmuutoksista neuvotellaan niitä koskevien osapuolten sekä työ- ja elinkeinoministeriön kesken ja niistä sovitaan kirjallisesti. Muutos tulee voimaan aikaisintaan sen jälkeen kun sopimuksen muutos on allekirjoitettu. Sopimus on voimassa vuoden 2018 loppuun saakka.

ALLEKIRJOITUKSET

Helsingissä 9.6.2016

Olli Rehn
Elinkeinoministeri
Työ- ja elinkeinoministeriö

Jari Lindström
Oikeus- ja työministeri
Työ- ja elinkeinoministeriö

Alexander Stubb
Valtiovarainministeri
Valtiovarainministeriö

Sanni Grahn-Laasonen
Opetusministeri
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Anne Berner
Liikenne- ja viestintäministeri
Liikenne- ja viestintäministeriö

Kimmo Tiilikainen
Maatalous- ja ympäristöministeri
Ympäristöministeriö

Juha Rehula
Perhe- ja peruspalveluministeri
Sosiaali- ja terveysministeriö

Lenita Toivakka
Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri
Ulkoasiainministeriö

Jarkko Virtanen
Apulaiskaupunginjohtaja
Turun kaupunki

Kalervo Väänänen
Rehtori
Turun yliopisto

Kimmo Puolitaival
Ylijohtaja
Varsinais-Suomen ELY-keskus

Mikko Hupa
Rehtori
Åbo Akademi

Kari Häkämies
Maakuntajohtaja
Varsinais-Suomen liitto

Vesa Taatila
Rehtori
Turun ammattikorkeakoulu

Niko Kyynäräinen
johtaja
Turun seudun kehittämiskeskus/TScP Oy

Harri Virta
Kaupunginjohtaja
Kaarinan kaupunki

Esko Poikela
Kunnanjohtaja
Liedon kunta

Maija Löfstedt
vs. Kunnanjohtaja
Maskun kunta

Seija Österberg
Kunnanjohtaja
Mynämäen kunta

Jouni Mutanen
Kaupunginjohtaja
Naantalin kaupunki

Juhani Kylämäkilä
kunnanjohtaja
Nousiaisten kunta

Jari Jussinmäki
Kaupunginjohtaja
Paimion kaupunki

Ari Korhonen
Kaupunginjohtaja
Raision kaupunki

Arto Oikarinen
kunnanjohtaja
Ruskon kunta

Seppo Allén
kunnanjohtaja
Sauvon kunta